

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACTH 2009

**AISTRIÚCHÁN
AR SCÉIM MHARCÁLA**

TÍREOLAÍOCHT

GNÁTHLEIBHÉAL

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACHT, 2009

**AISTRIÚCHÁN
AR SCÉIM MHARCÁLA**

TÍREOLAÍOCHT

GNÁTHLEIBHÉAL

Iniúchadh Tíreolaíochta – Croí-aonad 3

1. Réamhrá
4 PSÁ @ **marc amháin an ceann**
Teacht leis an bhfad a ordáíodh – **marc amháin**
Iomlán Marcanna 5
 2. Pleanáil
4 PSÁ @ **marc amháin an ceann.**
Teacht leis an bhfad a ordáíodh – **marc amháin an ceann**
Iomlán Marcanna 5
 3. Bailiú Sonraí
Dhá mhodh @ **18 marc an ceann**
Gach modh acu sin – **9 PSÁ @ dhá mharc an ceann (18 x 2) 36 marc**
Comhleanúnachas – dhá mharc grádaithe
Teacht leis an bhfad a ordáíodh – dhá mharc	4 mharc
- Iomlán 40 marc
4. Torthaí, Conclúidí, Luacháil [30 marc]
Trí cheannteideal @ **8 marc an ceann**
Gach ceannteideal: **4 PSÁ @ dhá mharc an ceann**
24 marc
Comhleanúnachas – 4 mharc grádaithe
Teacht leis an bhfad a ordáíodh = dhá mharc	6 mharc
- Iomlán Marcanna 30
5. Eagrú agus Cur i Láthair Sonraí
10 PSÁ @ dhá mharc an ceann
Iomlán Marcanna 20

(Féach Aguisín 1 maidir le Liosta Ábhar)

PSÁ = Pointe Suntasach Ábhartha

CUID 1 – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Freagair DEICH gceist

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

1. Gnéithe Tíre Cóna: Scrúdaigh an fótagraf thuas.

(i)	Gné Tíre	Litir	Marc
	Staic Farraige nó Stumpa Farraige	B	2
	Uaimh	A	2
	Aill	D	2
	Áirse Farraige	C	2
(ii)			
	Ráiteas	“Bréagach”	2

Iomlán Marcanna 10

2. Teicteonaic Phlátaí: Scrúdaigh an léaráid

(i)	Gné tíre	Litir	Marc
	Bolcáin	B	2
	Iomaire an Atlantaigh Láir	A	2
	Crios Fodhuchtaithe	C	2
	Magma ag Éirí	D	2
(ii)			
	Bolcán ar bith arna ainmniú go cruinn		2

Iomlán Marcanna 10

3. Léarscáileanna agus Fótagraif: Scrúdaigh na fótagraif.

Saoráid	Litir	Marc
Cuan	C	2
Aerfort Idirnáisiúnta	A	2
Ráschúrsa	D	2
Plás Dola ar mhótarbhealach	E	2
Stáisiún Iarnróid gar d’abhainn	B	2

Iomlán Marcanna 10

4. Gnéithe Aolchloiche:

Gné Aolchloiche	Dromchla/Faoi Thalamh	Marcanna
Uaimh	“Faoi Thalamh”	2
Clint	“Dromchla”	2
Aolchoinneal	“Faoi Thalamh”	2
Aolchuisne	“Faoi Thalamh”	2
Pábháil Aolchloiche	“Dromchla”	2

Iomlán Marcanna 10

5. Léarscáileanna na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

(i)

Tagairt Eangaí	Seaniarsma	Marcanna
O264004	Séipéal	2
T337931	Tobar Beannaithe	2
T274914	Caisleán	2

(ii)

Tagairt Eangaí	Marcanna
T308948	4

Iomlán Marcanna 10

6. Pragsanna na hOla: Scrúdaigh an chairt thíos:

Ceist	Freagra	Marcanna
Cén bhliain ar bhain ola an praghas ab airde amach?	2008	2
Cén bhliain ar bhain ola an praghas ab ísle amach?	2004	2
Cad é an difríocht idir an praghas ab airde agus an praghas ab ísle le linn na tréimhse 2004-2008?	61	2
Cad é meánphraghas na hola le linn na gcúig bhliana sa chairt? (2004-2008)	57	2
Is breosla iontaise í an ola. Ainmnigh breosla iontaise amháin eile.	Breosla iontais ar bith eile a ainmnítear	2

Iomlán Marcanna 10

7. Aerfótagraf

		Freagra	Marcanna
(i)	Fótagraf	“Sceabhach”	2
(ii)	Droichead	An Suíomh Ceart	2
	Eastát Tithíochta	An Suíomh Ceart	2
	Teach Stórais	An Suíomh Ceart	2
(iii)	Séasúr	An Samhrach / An Fómhar / An tEarrach	2

Iomlán Marcanna 10

8. Gnéithe Fisiceacha:

Gné	Múnlaíodh trí	Marcanna
Coire / Soirc	Creimeadh	2
Droimnín	Sil-leagan	2
Barra Gainimh	Sil-leagan	2
Eas	Creimeadh	2
Bá agus Ceann Tíre	Creimeadh	2

Iomlán Marcanna 10

9. Cairteacha Aimsire:

(i)

Cineál Fronta	Litir	Marcanna
Fronta Te	Y	2
Fronta Fuar	X	2
Fronta Oclúidithe	Z	2

(ii)

Ráiteas	Marcanna
“Bréagach”	2

(iii)

Ráiteas		Marcanna
Ceathanna agus Stoirmeacha Toirní	X	2
Báisteach leanúnach éadrom nó throm	X	2
Lá grianmhar le spéir ghlan		

Iomlán Marcanna 10

10. Figiúirí Daonra na hÉireann:

Ceist	Freagra	Marcanna
Cén daonra iomlán a bhí in Éirinn sa bhliain 1981?	3,443,000	2
Cé mhéad baineannach a bhí in Éirinn sa bhliain 1996?	1,800,000	2
Cén bhliain a raibh an daonra iomlán ab ísle ann?	1971	2
Cé mhéad fireannach a bhí in Éirinn sa bhliain 2006?	2,118,000	2
Cén difríocht atá idir daonra iomlán na bliana 1971 agus daonra iomlán na bliana 2006?	1,261,000	2

Iomlán Marcanna 10

11. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis:

Treo	Marcanna
Soir ó Dheas	5

Achar cearnach	Marcanna
108 ciliméadar cearnach	5

Iomlán Marcanna 10

12. Gníomhaíochtaí Eacnamaíochta:

Ceist	Freagra	Marcanna
Talmhaíocht	Príomhúil	2
Tionscal Déantúsaíochta	Tánaisteach	2
Iompar	Treasach	2
Mianadóireacht	Príomhúil	2
Turasóireacht	Treasach	2
Foraoiseacht	Príomhúil	

Iomlán Marcanna 10

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór d'iarrthóirí tabhairt faoi **THRÍ** cheist, mar seo a leanas:

- **Dhá** cheist as **Roinn 1** [Na Ceisteanna 1 go 6]
- Ceist **amháin** as **Roinn 2** [Na Ceisteanna 7 go 12]

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONÁID

Ní mór duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

Ceist **amháin** as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**

AGUS

Ceist **amháin** as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

Ceist 1 Suirbhéireacht Ordanáis

Scrúdaigh an tsliochtléarscáil 1:50,000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá in éineacht leis an bpáipéar seo. Tarraing sracléarscáil den limistéar atá léirithe agus **marcáil** agus **ainmnigh** uirthi iad seo a leanas:

- Líne an chósta.
- An limistéar ardchríche taobh ó dheas de Bhaile Chill Mhantáin.
- Abhainn Fheartraí.
- Ceann tíre ainmnithe.
- Limistéar d'Fháschoill Bhuaircíneach.

[30 marc]

Scéim

Sracléarscáil a tharraingt =	5 mharc grádaithe
▪ Teorainneacha / fráma =	marc amháin
▪ Comhréir =	dhá mharc grádaithe
▪ Imprisean ginearálta =	dhá mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianú a rinneadh, tugtar 50% de na marcanna a ghnóthaítear maidir leis na gnéithe ACH ní thugtar ach 0 marc as 5 maidir leis an tsracléarscáil.

5 ní a mharcáil agus a ainmniú @	5 mharc grádaithe
Taispeáint =	3 mharc grádaithe
Ainmniú / sonrú	2 mharc

B. Próisis Dromchla

Roghnaigh ceann **amháin** ar bith de na próisis dromchla seo a leanas:

- Oibriú farraige/muirí
- Oibriú abhann
- Oibriú oighreach
- Ollghluaiseacht.

Mínigh, le cabhair léaráidí, foirmiú gné tíre **amháin** in Éirinn de thoradh an phróisis atá roghnaithe agat.

[30 marc]

Scéim

Foirmiú tírghné amháin ar bith in Éirinn @ 30 marc =	30 marc
Gné tíre a ainmniú =	2 mharc
Léaráid / léaráidí	
Dhá ghné @	2 mharc an ceann
Míniú ar fhoirmiú na gné tíre	
8 PSÁ @	3 mharc an ceann
	24 marc

(Ní mór míniú ar phróiseas a bhaineann le hábhar i gceann amháin ar a laghad de na PSÁ)

(Ceadaítear sampla ainmnithe in Éirinn maidir le PSÁ amháin.)

Iomlán Marcanna 30

C. Bolcáin

Bíonn tionchar diúltach agus tionchar dearfach ag bolcáin ar an tírdhreach agus ar dhaoine.

Mínigh slí **amháin** a mbíonn tionchar **diúltach** ag bolcáin agus slí **amháin** a mbíonn tionchar **dearfach** acu.

[40 marc]

Scéim

Tionchar tairbheach amháin agus tionchar dochrach amháin ó bholcáin @ 20 marc = 40 marc

Tionchar Tairbheach

An tionchar a lua

2 mharc

Míniú ar an tionchar

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

Tionchar dochrach

An tionchar a lua

2 mharc

Míniú ar an tionchar

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

(Is féidir leis an iarrthóir tagairt don tírdhreach agus / nó don duine sa fhreagra)

Iomlán Marcanna 40

Ceist 2

A. Tírdhreach Carst

Déan staidéar ar an léaráid de tírdhreach carst thuas agus freagair na ceisteanna seo a leanas i do fhreagarleabhar:

Scéim

Cúig cinn aitheanta ceart @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

Gné	Litir	Marc
Aolchuisne	A	6
Piléar / Colún	B	6
Aolchoinneal	C	6
Cineál na Carraige - Aolchloch		6
Suíomh inghlactha a ainmniú		6

Iomlán 30 marc

B. Cineál Carraige

- (i) Ainmnigh cineál amháin bruthcharraige.

Scéim

Bruthcharraig a ainmniú	Marc
Sampla inghlactha ar bith a ainmniú	2

- (ii) Ainmnigh áit amháin in Éirinn a bhfuil bruthcharraig le fail ann.

Scéim

Suíomh in Éirinn	Marc
Suíomh inghlactha ar bith	2

- (iii) Déan cur síos mion ar conas a foirmíodh bruthcharraig.

Scéim

12 PSÁ @ 3 mharc an ceann

36 marc grádaithe

Iomlán 40 marc

C. Idirghníomhaíocht an Duine

Déan cur síos ar, agus mínigh, conas a dhéanann daoine iarracht ceann **amháin** de na próisis dromchla seo a leanas a smachtú:

- Próisis Abhann
- Próisis Chósta
- Ollghluaiseacht.

Scéim

An modh trína bhféachann an duine le próisis dromchla a rialú @ 30 marc grádaithe.

Ainm ar an modh rialaithe =	3 mharc
Míniú / Cur Síos ar an modh	
9 PSÁ @	3 mharc an ceann
	27 marc

Iomlán Marcanna 30

Ceist 3

A. Creathanna Talún

Region	Magnitude
Algeria	4.8
The Congo	5.9
India	4.3
Indonesia	7.5
China	7.9
Pakistan	6.4

Bain úsáid as **grafpháipéar** chun graf a tharraingt a léiríonn na sonraí sa tábla thuas.

[30 marc]

Scéim

Graf a tharraingt @ 30 marc grádaithe.

Imrisean ginearálta

2 mharc grádaithe

Lipéadú ar an Ais Ingearach - Ciorcal

2 mharc grádaithe

Lipéadú ar an Ais Chothrománach - Lárnaithe

2 mharc grádaithe

6 ní @ 4 mharc grádaithe an ceann

24 marc

Iomlán marcanna 30

B. Fillshléibhte

Mínigh le cabhair léaráide nó léaráidí conas a fhoirmítear Fillshléibhte. Ainmnigh i do fhreagra sampla a bhfuil staidéar déanta agat air.

Scéim

An sampla a ainmniú

2 mharc

Léaráid

Dhá ghné @ 2 mharc an ceann

4 mharc

Míniú ar fhoirmiú Fhillshléibhte

8 PSÁ @ 3 mharc an ceann

24 marc

Iomlán marcanna 30

C. Teicteonaic Phlátaí

Bain úsáid as an léaráid thuas chun **Teoiric na Teicteonaice Plátaí** a mhíniú.

Scéim

Teoiric na Teicteonaice Plátaí a mhíniú = 40 marc

13 PSÁ @ 3 mharc an ceann

Tagairt don léaráid

39 marc

marc amháin

Iomlán Marcanna 40

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 4

A. Éire - Réigiúin

Tarraing sracléarscáil d'Éirinn.

Ar an léarscáil sin marcáil agus ainmnigh:

- **Dhá** réigiún chodarsnacha
- Baile mór **amháin** nó cathair **amháin** i ngach réigiún
- Sliabh **ainmnithe amháin** i ngach réigiún.

[30 marc]

Scéim

Sracléarscáil na hÉireann =

6 mharc grádaithe

6 ní a mharcáil agus a shonrú @ 4 mharc grádaithe

Réigiún 1	Ainmniú	marc amháin
	Taispeáint	3 mharc grádaithe
Réigiún 2	Ainmniú	marc amháin
	Taispeáint	3 mharc grádaithe
Baile mór / Cathair Réigiún 1	Ainmniú	marc amháin
	Taispeáint	3 mharc grádaithe
Baile mór / Cathair Réigiún 2	Ainmniú	marc amháin
	Taispeáint	3 mharc grádaithe
Sliabh Réigiún 1	Ainmniú	marc amháin
	Taispeáint	3 mharc grádaithe
Sliabh Réigiún 2	Ainmniú	marc amháin
	Taispeáint	3 mharc grádaithe

Iomlán marcanna 30

B. Réigiúin Eorpach

Ainmnigh **Réigiún Eorpach amháin** – taobh amuigh d'Éirinn - a bhfuil staidéar déanta agat air.

Déan cur síos ar fhorbairt thionscal na talmhaíochta **nó** na turasóireachta sa réigiún sin.

[40 marc]

Scéim

Réigiún san Eoraip a ainmniú – taobh amuigh d'Éirinn -

marc amháin

Cur síos ar fhorbairt thionscal na talmhaíochta nó thionscal na turasóireachta:

13 PSÁ @

3 mharc an ceann

39 marc

Iomlán Marcanna 40

C. Réigiún Uirbeacha in Éirinn

- (i) Ainmnigh limistéar uirbeach **amháin** in Éirinn a bhfuil staidéar déanta agat air.

Scéim

Réigiún uirbeach in Éirinn	Marc
Sampla inghlactha ar bith a ainmniú	3

- (ii) Míniú cúis **amháin** le fás an limistéir uirbigh sin.

Scéim

Míniú ar chúis

An chúis a mhíniú

5 PSÁ @

3 mharc an ceann

15 marc

- (iii) Déan cur síos ar fhadhb **amháin** atá ann laistigh den limistéar uirbeach de thoradh an fháis sin.

Scéim

Míniú ar fhadhb

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Iomlán Marcanna 30

Ceist 5

A. Baill den Aontas Eorpach

Déan staidéar ar an léarscáil a léiríonn an fás a tháinig ar an AE ón mbliain 1957 agus freagair na ceisteanna seo a leanas i do fhreagarleabhar:

[30 marc]

Scéim

Cúig cinn a shonrú go cruinn @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marc
(i)	An Fhrainc nó an Ghearmáin nó An Iodáil / An Bheilg / An Ísiltír / Lucsamburg	6
	An Fhrainc nó an Ghearmáin nó An Iodáil / An Bheilg / An Ísiltír / Lucsamburg	6
(ii)	1973	6
(iii)	An Ríocht Aontaithe nó an Danmhairg	6
(iv)	1986	6

Iomlán Marcanna 30

B. Turasóireacht in Éirinn

Agus tú ag tagairt do réigiún ar bith in Éirinn a bhfuil staidéar déanta agat air, freagair na ceisteanna seo a leanas. Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[40 marc]

Scéim

An réigiún in Éirinn a ainmniú

marc amháin
(Fo-iomlán 1)

- (i) Míniú **dhá** chúis a mealltar turasóirí go dtí an réigiún.

Scéim

Cúis 1

An chúis a mhíniú

5 PSÁ @

3 mharc an ceann

15 marc

Cúis 2

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

(Fo-iomlán 27)

- (ii) Míniú **fadhb amháin** a thugann an turasóireacht go dtí an réigiún.

Scéim

An fhadhb a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

(Fo-iomlán 12)

Iomlán Marcanna 40

C. Réigiúin Ilchríche nó Fho-ilchríche

Scrúdaigh tábhacht na talmhaíochta i **réigiún Ilchríche/Fo-ilchríche amháin taobh amuigh den Eoraip** a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[30 marc]

Scéim

An réigiún Ilchríche/Fo-ilchríche amháin taobh amuigh den Eoraip a ainmniú

3 mharc

Cur síos ar thábhacht na Talmhaíochta

27 marc

9 PSÁ @

3 mharc an ceann

Iomlán Marcanna 30

CEIST 6

A. An Turasóireacht san Eoraip

Scrúdaigh an chairt thuas a léiríonn líon na dturasóirí a tháinig go dtí tíortha Eorpacha sa bhliain 2006 agus ansin freagair na ceisteanna seo a leanas i do fhreagarleabhar.

Scéim

Cúig ní a shonrú go cruinn @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marc
(i)	An Iorua	6
(ii)	An Fhrainc	6
(iii)	75.2	6
(iv)	23.6	6
(v)	An Eilvéis	6

Iomlán 30 marc

B. Réigiúin Chultúir

“Is minic a shainmhínítear cultúr réigiúin mar **an teanga, an ceol, an damhsa** agus **an creideamh** atá ann ach is féidir leo a bheith éagsúil ó réigiún go réigiún.”

Scrúdaigh tábhacht an chultúir **i réigiún** ar bith in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air agus úsáid á baint agat as **dhá** cheann ar bith de na tosca atá luaite thuas.

[30 marc]

Scéim

An réigiún a ainmniú **3 marc**

Toisc 1

Míniú ar an toisc

5 PSÁ @ **3 marc an ceann** **15 marc**

Toisc 2

Míniú ar an toisc

4 PSÁ @ **3 marc an ceann** **12 marc**

Iomlán marcanna 30

C. Réigiún Eorpacha

Déan cur síos ar **dhá** fhadhb atá i ndán do thionscal na talmhaíochta **nó** do thionscal na déantúsaíochta i **Réigiún Eorpach** de do rogha – **taobh amuigh d'Éirinn**.

[40 marc]

Scéim

An Réigiún a ainmniú		marc amháin grádaithe
Fadhb 1		
An fhadhb a mhíniú		
7 PSÁ @	3 mharc an ceann	21 marc
Fadhb 2		
An fhadhb a mhíniú		
6 PSÁ @	3 mharc an ceann	18 marc
		Iomlán marcanna 40

ROINN A DÓ - TOGHAONAI

Ní mór duit ceist **AMHÁIN** a fhreagairt
as ceann **AMHÁIN** díobh seo

- Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

- Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

**PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS I NGNÍOMHAÍOCHTAÍ
GEILLEAGRACHA**

Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 7

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an tsliochtléarscáil 1:50,000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá in éineacht leis an bpáipéar seo. Tarraing sracléarscáil den limistéar atá léirithe agus ar an léarscáil sin **marcáil** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

- An Príomhbhóthar Náisiúnta N11
- An t-iaránróid
- Galfchúrsa 18 bpoll
- Líne tharchuir leictreachais
- Oifig an Phoist.

[30 marc]

Scéim:

Sracléarscáil a tharraingt =

- Teorainneacha / fráma =
- Comhréir =
- Imprisean ginearálta =

**5 mharc grádaithe
marc amháin**

2 mharc grádaithe

2 mharc grádaithe

Sa chás gur léir gur rianú a rinneadh, tugtar 50% de na marcanna a ghnóthaítear maidir leis na gnéithe ACH ní thugtar ach 0 marc as 5 maidir leis an tsracléarscáil.

5 ní a mharcáil agus a shonrú @

Taispeáint =

Ainmniú / Sonrú

5 mharc grádaithe

3 mharc grádaithe

2 mharc

Iomlán Marcanna 30

Ceist 8

A. Gabhálacha Éisc

Scrúdaigh an tábla a léiríonn na deich náisiún iascaireachta is mó san Atlantach Thoir-Thuaidh agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh i do fhreagarleabhar.

Scéim

Cúig ní a shonrú go cruinn @ 6 mharc an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marc
(i)	An Iorua	6
(ii)	An Ghearmáin nó An Ísiltír	6
(iii)	64	6
(iv)	“Íslíú”	6
(v)	An Iorua	6

Iomlán Marcanna 30

B. Cuideachtaí Ilnáisiúnta

Cuireadh a lán cuideachtaí ilnáisiúnta ar bun in Éirinn le blianta beaga anuas.

- (i) Ainmnigh cuideachta ilnáisiúnta **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi agus luaigh **cá bhfuil** sí suite.

	Marc
Cuideachta Ilnáisiúnta	2
Suíomh	2

(Fo-iomlán 4)

- (ii) Mínigh cúis **amháin** a bhfuil Éire tarraingteach do chuideachtaí dá leithéid.

Scéim

An chúis a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

(Fo-iomlán 18)

- (iii) Mínigh cúis **amháin** a bhféadfadh cuideachtaí dá leithéid bogadh go dtí áit eile.

Scéim

An chúis a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

(Fo-iomlán 18)

Iomlán Marcanna 40

Ceist 9

Staitisticí

Léiríonn an tábla thuas an Olltáirgeacht Intíre per capita (go dtí an \$SAM 1000 is gaire) ag cúig náisiún, de réir na Treoiruimhreach Forbartha Daonna.

Tír	OTI per capita (\$SAM)
An Íoslainn	37,000
An Iorua	41,000
An Astráil	32,000
Ceanada	33,000
Éire	39,000

Bain úsáid as **grafpháipéar** chun graf a tharraingt a sheasfaidh do na sonraí seo.
[30 marc]

Scéim

Graf a tharraingt @ 30 marc grádaithe.

Imrisean ginearálta

Lipéadú ar an Ais Ingearach - Ciorcal

Lipéadú ar an Ais Chothrománach – Lárnú

5 mhír @

5 mharc grádaithe an ceann

marc amháin

2 mharc grádaithe

2 mharc grádaithe

25 marc

Iomlán marcanna 30

Iomlán 30 marc

B. Léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an tsliochtléarscáil 1:50,000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá in éineacht leis an bpáipéar seo.

Cuir i gcás go bhfuil sé de chúram ort suíomh oiriúnach a aimsiú d’Fheirm Tuirbíní Gaoithe (Muilte Gaoithe).

- (i) Luaigh go soiléir cá suífeá an fheirm ghaoithe agus úsáid á baint agat as **tagairt eangaí sé fhigiúr**.

Scéim

Tagairt eangaí chruinn sé fhigiúr

6 mharc grádaithe

- (ii) Mínigh go hiomlán pointe **amháin** ar son an tsuímh seo agus pointe **amháin** ina aghaidh.

Scéim

Cúis amháin ina fhabhar

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Cúis amháin ina aghaidh

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

[30 marc]

C. Geilleagair ag Forbairt

“I gcaitheamh na staire chuir cuid mhaith tíortha Eorpacha tíortha eile san Afraic agus san Áise faoi chois. Coilíneachas a thugtar air sin. Bhí drochthionchar aige sin ar geilleagar na dtíortha sin ar bhealaí áirithe. Tá an tionchar sin le brath i gcónaí sa lá inniu.”

Déan cur síos ar **dhá** shlí a bhfuil an tionchar sin le brath ar thír nó ar réigiún atá i mbéal forbartha agus a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

Luaigh go soiléir ainm na tíre nó an réigiúin i do fhreagra.

[40 marc]

Scéim

Tír nó réigiún a ainmniú

marc amháin

Tionchar 1

An fhadhb a mhíniú

7 PSÁ @

3 mharc an ceann

21 marc

Tionchar 2

An fhadhb a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

Iomlán Marcanna 40

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I gCOMHSHAOL AN DUINE
Freagair ceist AMHÁIN

Ceist 10

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf atá in éineacht leis an bpáipéar seo. Tarraing sracléarscáil den limistéar atá léirithe ar an bhfótagraf. Ar do shracléarscáil **marcáil agus ainmnigh** na talamhúsáidí seo a leanas:

- Limistéar Tionscail
- Limistéar Caitheamh Aimsire
- Limistéar Tráchtála
- Iompar
- Limistéar Cónaitheach (Tithíochta).

[30 marc]

Scéim

Sracléarscáil a tharraingt =

- Teorainneacha / fráma =
- Comhréir
- Imprisean ginearálta =

**5 mharc grádaithe
marc amháin
dhá mharc grádaithe
dhá mharc grádaithe**

Sa chás gur léir gur rianú a rinneadh, tugtar 50% de na marcanna a ghnóthaítear maidir leis na gnéithe ACH ní thugtar ach 0 marc as 5 maidir leis an tsracléarscáil.

5 ní a mharcáil agus a ainmniú @

Taispeáint =

Ainmniú / sonrú

**5 mharc grádaithe
3 mharc grádaithe
2 mharc**

Iomlán Marcanna 30

B. Imirce

- (i) Mínigh **dhá** chúis a rachadh daoine óga ar imirce ó cheantair thuaithe go dtí na cathracha.

Scéim

Cúis 1

An Chúis a lua **marc amháin**

An Chúis a mhíniú

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Cúis 2

An Chúis a lua **marc amháin**

An Chúis a mhíniú

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

(Fo-iomlán 20)

- (ii) Mínigh **dhá** fhadhb de thoradh na himirce sin sna ceantair thuaithe atá fágtha acu.

[40 marc]

Scéim

Cúis 1

An Fhadhb a lua **marc amháin**

An Fhadhb a mhíniú

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Cúis 2

An Fhadhb a lua **marc amháin**

An Fhadhb a mhíniú

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

(Fo-iomlán 20)

Iomlán Marcanna 40

C. Sraoilleáil Uirbeach

- (i) Mínigh an téarma **sraoilleáil uirbeach**.

Scéim

Míniú ar an téarma **sraoilleáil uirbeach**

2 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **6 mharc**

(Fo-iomlán 6)

- (ii) Mínigh **dhá** chúis leis an tsraoilleáil uirbeach, agus fadhb **amháin** de thoradh ar an tsraoilleáil uirbeach, i gcathair ar bith a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

Scéim

An chathair a ainmniú **3 mharc**

Cúis 1

An chúis a mhíniú

3 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **9 marc**

Cúis 2

An chúis a mhíniú

2 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **6 mharc**

Fadhb

An fhadhb a mhíniú

2 PSÁ @ **3 mharc an ceann** **6 mharc**

(Fo-iomlán 24)

[30 marc]

Ceist 11

A. Dinimic an Daonra

Léigh an t-alt thuas go cúramach agus freagair na ceisteanna thíos.

- (i) Cad é daonra reatha na hÉireann?

	Freagra	Marc
	4.4 milliún	6

(Fo-iomlán 6)

- (ii) Cad é an daonra atá tuartha a bheidh in Éirinn i gceann 50 bliain?

	Freagra	Marc
	6.7 milliún	6

(Fo-iomlán 6)

- (iii) Míinigh **dhá** fhadhb is féidir a bheith i dtír de thoradh fhás an daonra inti.

Scéim

Fadhb 1

An chúis a mhíniú

3 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

Fadhb 2

An chúis a mhíniú

3 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

(Fo-iomlán 18)

[30 marc]

Iomlán marcanna 30

B. Fás Daonra

Míinigh **dhá** chúis a bhfásann daonra tíortha bochta atá i mbéal forbartha níos tapúla ná an daonra i dtíortha saibhre forbartha.

Scéim

Cúis 1

An chúis a lua

2 mharc

An chúis a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

Cúis 2

An chúis a lua

2 mharc

An chúis a mhíniú

6 PSÁ @

3 mharc an ceann

18 marc

Iomlán marcanna 40

C. Forbairt Bailte – Léarscáil Ordanáis

Scrúdaigh an tsliochtléarscáil 1:50,000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis atá in éineacht leis an bpáipéar seo.
Agus úsáid á baint agat as fianaise na léarscáile, mínigh **dhá** chúis ar fhorbairt baile Chill Mhantáin sa suíomh ina bhfuil sé faoi láthair.

[30 marc]

Scéim

Cúis 1

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Cúis 2

An chúis a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Fianaise na Léarscáile 1

3 mharc

Fianaise na Léarscáile 2

3 mharc

Iomlán marcanna 30

Ceist 12

A. Dlús Daonra.

Scrúdaigh an léarscáil de dhlús daonra na hÉireann thuas agus freagair na ceisteanna seo a leanas i do fhreagarleabhar.

[30 marc]

Scéim

Sé ní a shonrú go cruinn @ 5 marks an ceann mar seo a leanas:

	Freagra	Marc
(i)	Baile Átha Cliath	5
(ii)	Maigh Eo	5
	Liatroim	5
(iii)	20-29	5
(iv)	Cill Dara / Cill Mhantáin / Tír Eoghain / Luimneach / Port Láirge / Corcaigh	5
	Cill Dara / Cill Mhantáin / Tír Eoghain / Luimneach / Port Láirge / Corcaigh	5

Iomlán Marcanna 30

B. Plódú Tráchtá

- (i) Mínigh **dhá** chúis atá le plódú tráchtá i gcathair ar bith a bhfuil staidéar déanta agat uirthi. Luaigh go soiléir ainm na cathrach i do fhreagra.

Scéim

Sampla a ainmniú

marc amháin

Cúis 1

An chúis a mhíniú

5 PSÁ @

3 mharc an ceann

15 marc

Cúis 2

An chúis a mhíniú

5 PSÁ @

3 mharc an ceann

15 marc

(Fo-iomlán 31)

- (ii) Déan mionscrúdú ar réiteach **amháin** ar an bplódú tráchtá seo.

Scéim

An réiteach a mhíniú

3 PSÁ @

3 mharc an ceann

9 marc

(Fo-iomlán 9)

Iomlán Marcanna 40

C. Pobal ag Aosú

Ainmnigh agus mínigh **dhá** fhadhb is féidir a bheith i dtír de thoradh an pobal a bheith ag aosú.

Scéim

Fadhb 1

An Fhadhb a lua

3 marc

An fhadhb a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

12 marc

Fadhb 2

An Fhadhb a lua

3 marc

An fhadhb a mhíniú

4 PSÁ @

3 mharc an ceann

25 marc

Iomlán Marcanna 30

Liosta de na hÁbhair don Iniúchadh **Tíreolaíochta 2009**

1. Próisis gheomorfacha iompair agus / nó sil-leagain i dtimpeallacht srutha nó i dtimpeallacht cósta nó i dtimpeallacht oighrithe.
2. Próisis gheomorfacha ar dhroim talún i dtimpeallacht carst.
3. Staidéar ar cheist comhshaoil logánta.
4. Staidéar ar an athrú ar thalamhúsáid i suíomh faoin tuath nó i suíomh uirbeach.
5. Bonneagar iompair áitiúil a fhorbairt.
6. Staidéar ar na pátrúin faoin daonra i limistéar áitiúil.

N. B. Éilítear ar gach iarrthóir tuairisc a chur le chéile ar cheann amháin de na hÁbhair sin thuas don Iniúchadh.

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léirítear sa tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú síos.

Iomlán: 400 Gnathráta: 10%

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás marcanna suas go 300. Nuair is airde an marc ná sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

Iniúchadh Tíreolaíochta - Ní thugtar san áireamh san iomlán maidir le marcanna breise

